

Original article

Hemşire Adaylarının Çevre Etiği Farkındalık Düzeyleri (Çankırı Karatekin Üniversitesi Özelinde)

The Nurse Candidates' Awareness Levels to Environmental Ethics
(Specific Çankırı Karatekin University)

Güzin Yasemin Tunçay *

Department of Child Development, Faculty of Health Sciences, Çankırı Karatekin University, Çankırı, Turkey

Özet

Çevre etiği, insanlar ile doğal çevreleri arasındaki ahlaki ilişkilerin sistemli olarak incelenmesidir. Çevre etiğinde düşünsel gelişmelerin sonucunda, ekosistemin sadece insana yararı nedeniyle değil, kendi içinde değeri olduğu savunulmakta ve çevre etiği, çevreyi kendi değerinden ötürü özneleştirirken sorumluluğu insana yüklemektedir. Bu çalışmada da hemşire adaylarının çevre etiği farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılının sonunda yapılmıştır. Araştırmada veriler sayı ve yüzdelik ile değerlendirilmiş ve Mann Whitney U ve Kruskal Wallis varyans analizi testleri de kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre öğrencilerin çevre etiği farkındalık düzeyleri yüksek çıkmıştır. Ayrıca bu konuyla ilgili aldıkları eğitiminin de farkındalık düzeyleri üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin çevre etiği farkındalık düzeyleri, yaş, cinsiyet ve eğitim gördükleri sınıfa vs. değişkenlere göre farklılık göstermediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre Etiği, Farkındalık, Hemşire Adayı, Öğrenci, Eğitim.

Abstract

The environmental ethics is that the moral relationship between people and their natural environment is analysed systematically. As a result of intellectual development in the environmental ethics, it has been defended that the ecosystem is good for not only human-being but also itself and the environmental ethics imposes responsibility to human-being while subjecting the environment to its own value. In this research, the determination of the nurse candidates' awareness levels to environmental ethics has been aimed. The research has been done at the end of 2017-2018 academic year. In the study, the data has been evaluated with the help of number and percentage. Also, the tests of Mann Whitney U and Kruskal Wallis have been used for the research. According to the data obtained from the research, it has been confirmed that the students' awareness levels to environmental ethics are high. Additionally, it has been found that the education they have taken on this subject has a positive effect to their awareness levels. Besides, it has been determined that the students do not differ according to their awareness level to environmental ethics, ages, genders, grades, etc...

Keywords: Environmental Ethics, Awareness, Nurse Candidate, Student, Education.

Received: 29 June 2019 * **Accepted:** 29 July 2019 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiape.2019.204.2>

* Corresponding author:

Güzin Yasemin Tunçay, Department of Child Development, Faculty of Health Sciences, Çankırı Karatekin University, Çankırı, Turkey.
Email: gyasemintuncay@gmail.com

GİRİŞ

Doğal çevreye en çok zarar veren canlı insandır. Doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesi, çevre değerlerinin yok olup gitmesinin önlenmesi, bireylerin kişisel yararları ile toplumun kısa ve uzun dönemdeki çıkarları arasında bir denge kurulması zorunludur. Bu nedenle çevrenin korunmasına ilişkin hukuk kurallarının olmasının yanı sıra toplum tarafından benimsenmiş etik değerlerinin olması gerekir (Keleş, Hamamcı ve Çoban, 2012). Çevre etiği, insanlar ile doğal çevreleri arasındaki ahlaki ilişkilerin sistemli olarak incelenmesidir. Çevre etiğinde düşünsel gelişmelerin sonucunda, ekosistemin sadece insana yararı nedeniyle değil, kendi içinde değeri (içsel değer) olduğu savunulmakta ve çevre etiği, çevreyi kendi değerinden ötürü özneleştirirken sorumluluğu insana yüklemektedir (Des Jardins, 2006; Çobanoğlu, 2009). Çevre etiği, insanların sahip olduğu etik değerlerin doğa karşısında ne ifade ettiğini ortaya koymaya çalışır. Dolayısıyla çevre etiği aynı zamanda insanların çevreye karşı ne tür sorumluluğu olduğunu gösterir (Kılıç, 2008).

Etik kavramı ise, Yunanlılara göre ben imgesi, karakter, kişilik, davranış özellikleri, yaşam ve amaç tercihi anlamına gelen ethos kelimesinden türemiştir. Etik, kısaca ahlaki değerler felsefesi olarak felsefenin bir alt dalıdır. Etik insan davranışlarını ele alır ve bir davranışı iyi yapan niteliksel durumu sorgular (Çobanoğlu, 2009; Rüzgar ve Akdemir, 2017). Etik, “Nasıl davranmalıyım?” sorusunu sormaktadır. Burada önemli olan “ne yapmam gerekiyor?” sorusudur. Burada açıklanmak istenen, etik olarak ne doğru ya da yanlış, ne iyi ya da kötü olduğudur. Etik, şu soruları sormaktadır: Neden belli davranışlar etik açıdan doğru değildir? Neden bu ya da şu şekilde davranılması gerekir (Reclamm, 2008)? Çevre etiği ile yakından ilgili olan bir kavram olan biyoetik ise, tüm canlı varlıklardan, ekosisteme kadar genişleyen ilişkiler ağında ortaya çıkan etik sorunları irdeler. Çevre etiğinin konusu doğa iken, biyoetiğin konusu doğadaki canlıların hayatıdır. Çevre etiğinde düşünsel gelişmelerin sonucunda, ekosistemin sadece insana yararı nedeniyle değil, kendi değeri nedeniyle değerli olduğu savunulmaktadır (Des Jardins, 2006; Çobanoğlu, 2009).

İnsanın doğal çevreye ilişkin tutumları çevre etiğinin gelişimi açısından önemlidir. İnsan-çevre ilişkisinde ele alınan etik yaklaşımlar aşağıdaki gibidir:

İnsanmerkezli (Antroposantrik) Etik Yaklaşım: Yalnızca insanların ahlaki bir değere sahip olduğunu savunmaktadır. Bu yaklaşıma göre, insanların doğal çevreye karşı sorumlulukları olduğu söylene de aslında herhangi bir sorumluluğu yoktur (Des Jardins, 2006; Theobald, 2009).

Canlımerkezci (Biyolojikmerkezci) Etik Yaklaşım: Canlımerkezli etik yaklaşıma göre bütün yaşam formlarının içsel bir değere sahiptir. Bir canlının değerli olması için insanlara yararlı olması beklenmemektedir. Albert Schweitzer’in “yaşama saygı ilkesi” canlımerkezli etiğin ilk örneklerinden biri olmuştur (Des Jardins, 2006; Theobald, 2009; Algan, 2008).

Ekolojikmerkezci Etik Yaklaşım: Bu yaklaşımın canlımerkezci etik yaklaşımdan farkı doğadaki bütün canlıların değil, onların yanı sıra canlılığın devamını sağlayan cansız varlıkların da içsel değeri olduğunun savunulmasıdır. Bu yaklaşıma göre bütün canlılar önemli ve vazgeçilmezdir. Her birinin varlığı diğer bir varlığın devamlılığı için gereklidir (Doğan, 2003).

Çevremerkezci Etik Yaklaşım: Bu yaklaşımda canlı-cansız, doğal-yapay bütün çevresel değerler bir bütün olarak ele alınmaktadır. Bu anlayışın ekolojikmerkezci etik yaklaşımdan farkı, tarihi, arkeolojik ve estetik varlıklarının da içsel değerleri olduğunu kabul etmesidir (Algan, 2008).

Bireylerin çevre sorunları konusunda duyarlı olmasını ve buna bağlantılı olarak çevre etiği farkındalığının gelişmesini etkileyen pek çok faktör olabilir. Bireyin mesleği, aldığı eğitim, yaşanan bir çevre sorunu. Yapıcı ve ark. tarafından 2017 yılında yapılan bir araştırmada bireylerin çevre sorunları konusunda bilinçli olmasını sağlayan faktörlerden biri olarak yaşanan şehirdeki çevre sorunları olarak gösterilmiştir. Araştırmaya göre santral açılması planlanan ve bundan yöre halkının zarar görmesi ve bunun için mücadele veren bir şehirde yaşayan bireylerin çevre sorunları konusundaki farkındalıkları daha yüksek bulunmuştur (Yapıcı, Ögenler, Kurt, Koças ve Şaşmaz, 2017).

Çevre etiği konusunda bireylerde farkındalık geliştirilmesinin yollarından bir diğeri eğitimidir. Doğal çevrenin korunması açısından eğitimin gerekli olduğu kabul gören bir görüştür (Bozkurt, 2014). Çevre etiğinde ele alınan ve en kabul görmeyen insanmerkezli etik yaklaşım kabul edilse ve tek değerli varlığın insan olduğu düşünülse bile, insan sağlığı için doğal çevrenin sağlıklı olması gerekir. Çevrenin sağlığı, bütün canlıların sağlığını etkileyen bir konudur. Bu konudaki eğitimlerin küçük yaş gruplarından başlayarak her yaş grubundan ve her meslekten bireylere verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Aynı şekilde sağlık mesleği mensubu, insan sağlığı için çalışan bireylerinin de çevre etiği konusunda eğitimi olmaları gerekir. Bu konuda sağlık personelinin yaklaşımı ve farkındalık düzeyinin saptanması, eğitim programlarına katkı verecektir. Bu araştırma da sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin çevre etiği konusundaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma, sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin çevre etiğine ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde eğitim gören 340 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gitmeden çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler örnekleme dâhil edilmiştir. Araştırma için Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 2018/15 sayılı ve 21.3.2018 tarihli karar ile ve Çankırı

Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığının 14.3.2018 tarihli resmi yazısı ile izin alınmıştır.

Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırmada veriler soru kağıdı ile toplanmıştır. Soru kağıdı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde Çevre Etiği Farkındalık Ölçeği (Özer ve Keleş, 2016) kullanılmıştır. Ölçek dört boyuttan oluşmaktadır. Bunlar çevre etiğinin tanımı, amacı, ortaya çıkış nedeni ve alınması gereken önlemler şeklinde gruplandırılmıştır. Ölçek, fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre etiği farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin yeni çalışmalarda farklı öğrenim basamaklarındaki öğrencilere uygulanması önerisinde bulunulmuştur (Özer ve Keleş, 2016; Özer, 2015). Bu çalışmada da ölçek hemşire adaylarına uygulanmış ve sorulara (Örn. Dünyamızı gelecek kuşaklarla paylaşmak zorundayız, Mutlu bir hayat için çevreyi korumalıyız, Günümüzde oluşturulan çevre sorunları gelecek kuşaklar için tehdit oluşturmaktadır, İnsanın doğaya karşı ahlaki sorumluluğu vardır) sunulan seçenekler doğrultusunda (Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle katılıyorum) cevaplandırmaları istenmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan 115'dir. Ölçeğin kullanımı ile ilgili olarak Nilgün Özer'den mail (20.11.2017 tarihinde) ile yazışarak izin alınmıştır. Araştırma için veriler 2017-2018 eğitim-öğretim yılı sonunda toplanmıştır. Araştırmaya 132 öğrenci dahil edilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, SPSS version 22 programında analiz edilmiştir. Tanımlayıcı bulgular sayı ve yüzdelerle sunulmuştur. İkilili grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U ve üçlü grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis varyans analizi testleri kullanılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu 20-21 yaş aralığında, %38'i 3. sınıf öğrencisidir ve sadece bir öğrenci evlidir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%72,0) kadındır. Öğrencilerin %9'u daha önce başka bir programda eğitim almıştır. Bu öğrencilerin çoğu hemşirelik bölümüne gelmeden önce sağlık ile ilgili bir önlisans programını (yaşlı bakımı, teknikerlik gibi) bitirmiştir.

Hemşirelik mesleğinin eğitiminde zorunlu derslerin yanı sıra Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünün müfredatında seçmeli dersler bulunmaktadır. Bunlardan biri çevre etiği kavramının yanı sıra biyoetik kavramının da anlatıldığı, çevre sorunları ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluklarımız konularının yer aldığı Sosyal Çevre ve Sağlık dersidir. Bu dersi öğrencilerin %37,0'si almıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri (n=132)

TANITICI ÖZELLİKLER	SAYI	%
Yaş		
18-19	40	30,0
20-21	63	48,0
22-23	24	18,0
24 ve üzeri	5	4,0
Sınıf		
1. sınıf	32	24,0
2. sınıf	33	25,0
3. sınıf	50	38,0
4. sınıf	17	13,0
Cinsiyet		
Kadın	95	72,0
Erkek	37	28,0
Sosyal Çevre ve Sağlık Dersi Alma Durumu		
Evet	49	37,0
Hayır	83	63,0
Başka Bölümde Eğitim Alma Durumu		
Evet	12	9,0
Hayır	120	91,0
TOPLAM	132	100,0

Araştırmada değişken olarak öğrencilerin demografik verilerin yanı sıra bu konuyla ilgili olan Sosyal Çevre ve Sağlık dersini alma durumu da istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Tablo 2’ e göre de öğrencilerin çevre etiği farkındalık düzeyleri aldıkları eğitime göre farklılık göstermiştir ($p<0.05$).

Tablo 2. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre Çevre Etiği Farkındalık Düzey Puan Ortalamaları (ortanca-min-maks)

Sosyal Çevre ve Sağlık Dersi Durumu	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U
Aldı	49	75,80	3714,00	1578,000
Almadı	83	61,01	5064,00	p=0,032
Cinsiyet				
Kadın	95	67,89	6449,50	1625,500
Erkek	37	62,93	2328,50	p=0,503
Başka Programda Eğitim Alma Durumu				
Aldı	12	63,00	756,00	678,000
Almadı	120	66,85	8022,00	p=0,739

Bu tabloda ortanca ve min-maks değerleri sunulmalı p değeri sonda kalabilir. Tablo 2 de görüldüğü gibi Sosyal Çevre ve Sağlık dersini alan öğrencilerin çevre etiği farkındalık düzeyleri daha yüksektir. Bu dersi alma durumuna göre çevre etiği farkındalık puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklıdır ($p < 0.05$). Bunun yanı sıra öğrencilerin cinsiyetlerine ve başka bir programda eğitim alma durumlarına göre çevre etiği farkındalık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ayrıca bakılan diğer değişkenlerde (yaş, sınıf) anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Çevre Etiği Farkındalık Düzey Puan Ortalamalarının Yaş ve Eğitim Gördükleri Eğitimlere Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Sınıf	N	Sıra Ortalama	Test İstatistiği
Çevre Etiği Farkındalık Düzeyleri	18-19	40	64,21	$X^2=2,917$ sd=3 p=0,405
	20-21	63	63,80	
	22-23	24	72,54	
	24 yaş ve üzeri	5	89,80	
	Yaş			
	1. sınıf	32	65,47	$X^2=4,889$ sd=3 p=0,180
	2. sınıf	33	60,06	
	3. sınıf	50	65,21	
	4. sınıf	17	84,74	

Araştırmada elde edilen verilerin puanlaması da yapılmıştır ve buna göre araştırmaya katılan öğrenciler ölçekten ortalama 101,9 puan almıştır. Buna göre hemşirelik öğrencilerinin çevre etiği farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Hemşirelik öğrencilerinde çevre etiği farkındalık düzeylerinin yüksek olması bölümde aldıkları derslere ve medyada buna yönelik haberlerinin olmasına bağlanabilir. Günümüzde sosyal medyanın oldukça yaygın olarak kullanılıyor olması, her haberin dolayısıyla çevre sorunları ile ilgili haberlerin de hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamaktadır. Bu da günümüz kuşağının her türlü habere (haberlerin doğruluğunun tartışma konusu da olsa) sadece bir telefon uzaklığında olmasını sağlamaktadır. Bu durum bireylerde çevre sorunları ve çevre etiği konuları konusunda farkındalık gelişmesini sağladığı düşünülmektedir.

Ayrıca hemşirelik eğitimi sırasında öğrencide sağlıklı birey için sağlıklı çevre anlayışının geliştiği düşünülmektedir. Yapıcı ve ark. tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerin çevresel tutum puanları diğer bölümlerde eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur (Yapıcı, Ögenler, Kurt, Koças ve Şaşmaz, 2017).

Güven ve Aydoğdu'nun yapmış olduğu 2005-2011 yılları arasındaki literatür taramasına göre de sınıf öğretmenliği öğrencileri, tıp fakültesi öğrencileri ve farklı örneklem grupları üzerinde yürütülen çalışmalarda bireylerde çevre ve çevre sorunlarına yönelik farkındalığın istenen düzeyin altında olduğunu görülmüştür. Bunun yanı sıra aynı yıllarda bazı çalışmalarda da çevre sorunlarına ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek çıkan grupların da olduğu görülmüştür (Güven ve Aydoğdu, 2012).

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda Sosyal Çevre ve Sağlık dersini alan öğrencilerin çevre etiği farkındalık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Ayrıca öğrencilerinin genel puanlamasında farkındalığın yüksek çıkması umut verici bulunmuş ve bunun eğitim ile desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Sonuç olarak çevre etiği, biyoetik ve çevre sorunlarına ilişkin her programda zorunlu ders olarak olması mümkün değilse de seçmeli bir dersin olmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Algan, N. (2008). İklim Etiği, *mülkiye*, Cilt: XXXII, Sayı: 259, Yaz 2008, s. 191-204.
- Bozkurt, O. (2014). Çevre Eğitimi, Pegem Akademi, 4. Baskı, Ankara.
- Çobanoğlu, N. (2009). *Kuramsal ve Uygulamalı Tıp Etiği*, Eflatun Yayınevi, 1. Basım, Ankara, s. 9, 243.
- Des Jardins, J. R. (2006). *Çevre Etiği, Çevre Felsefesine Giriş*, Çev.: Ruşen Keleş, İmge Yayınevi, Ankara, s. 46, 261, 243, 264, 526.
- Doğan, M. (2003). *Çevre Etiği ve Biyolojik Çeşitlilik*. 1. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi Kitabı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Felsefe Bölümü, kitabın hazırlanmasında katkıda bulunanlar: Murat Arıcı ve ark. TÜBA'nın katkılarıyla yayımlanmıştır.
- Güven, E. ve Aydoğdu M. (2012). Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Öğretmen Adaylarının Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi, *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, Volume/Cilt 1, Number/Sayı 2, 185-202.
- Keleş, R, Hamamcı, C, ve Çoban, A. (2012). *Çevre Politikası*, Genişletilmiş 7. baskı, İmge Kitapevi, Ankara, 277.
- Kılıç, S. (2008). *Çevre Etiği*, Ortaya Çıkışı, Gelişimi ve Sonuçları, Orion Kitabevi, Ankara, s. 32, 33.
- Özer, N. (2015). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çevre Etiğine Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi*, T.C. Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi.
- Özer, N. ve Keleş, Ö. (2016). *Çevre Etiği Farkındalık Ölçeği Geliştirme Çalışması*, Fen Eğitimi ve Araştırmaları Derneği, Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi, cilt 4, sayı: 1.
- Reclamm, P. (2008). *Ethik in Medizin, Ein Studienbuch*, 3., aktualisierte Auflage, Stuttgart, p. 21.
- Rüzgar, N. ve Akdemir, A. (2017). Retorik Söylemin İçerik Kalitesi ve Etkileme Amacına Yönelik Algının Akademisyenler Düzeyinde Araştırılması, *Türk İşletme Araştırmaları Dergisi-Journal of Business Research*, 9/2: 258-282.
- Theobald, W. (2009). Grüne Gentechnik-Kritik eines Bewertungsmodells. Teil 1: Bewertungsgrundlagen, *Umweltwiss Schadst Forsch*, 21: 419-432.
- Yapıcı, G., Ögenler, O., Kurt, A. Ö., Koças, F., Şaşmaz, T. (2017). Assessment of Environmental Attitudes and Risk Perceptions among University Students in Mersin, Turkey, *J Environ Public Health*. Volume 2017, Article ID 5650926, 8 pages, <https://doi.org/10.1155/2017/5650926>.

EXTENDED SUMMARY

It is mandatory to protect the natural environment, to prevent the destruction of environmental values, and to establish a balance between the personal benefits of individuals and the short and long-term interests of the community. Therefore, in addition to the rules of law on the protection of the environment, these should also be ethical values adopted by the community (Keleş, Hamamcı and Çoban, 2012). Environmental ethics is the systematic examination of ethical relations between people and their natural circles. As a result of the intellectual developments in environmental ethics, the ecosystem is defended not only because of the benefit of the human being but its intrinsic value, and environmental ethics is responsible for the environment when it is self-appreciative (Des Jardins, 2006; Çobanoğlu, 2009). Human's attitudes of natural environment are important in terms of the development of environmental ethics. The ethical approaches discussed in the human-environment relationship are as follows:

Anthropocentric Ethical Approach: This approach argues that only people have a moral value. According to this approach, although people are said to have responsibilities towards the natural environment, they have no responsibility in fact (Des Jardins, 2006; Theobald, 2009).

Biocentric Ethical Approach: According to biocentric ethical approach, all life forms have an intrinsic value. A living creature is not expected to be useful to people just to be valuable. Albert Schweitzer's "principle of respect for life" was one of the first examples of the biocentered ethics (Des Jardins, 2006; Theobald, 2009; Algan, 2008).

Ecocentric Ethical Approach: This approach differs from the biocentered ethical approach from the fact that it supports that not all living beings in nature have a value but also the intrinsic value of inanimate beings that provide continuous vitality are also value. According to this approach, all living beings are important and indispensable. The existence of each is required for the continuity of another entity (Doğan, 2003).

Environment-Centric Ethical Approach: In this approach, all environmental values including living-inanimate, natural-artificial are treated as a whole. The difference between this approach and ecocentric approach is that this approach accepts that historical, archaeological and aesthetic assets also have intrinsic values (Algan, 2008).

One of the ways of developing awareness in subjects of environmental ethics is education (Bozkurt, 2014). This research aims to determine the level of awareness for the environmental ethics among nursing department students from the Faculty of Health Sciences.

Research population constituted of 340 students attending in the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences at Çankırı Karatekin University. In the research, sample selection was not conducted; students who agreed to participate in the study were included into the sample. Permission

was taken from the Ethics Committee of Çankırı Karatekin University, with the decision dated 3/21/2018 no. 2018/15 based on the official article 3/14/2018 of the Dean of the Faculty of Health Sciences of Çankırı Karatekin University.

In this study, the data were collected by question paper. Questionnaire consisted of two sections. In the first section, questions about the introductory features of the students were included. In the second section, Environmental Ethics Awareness Scale (Özer and Keleş, 2016) was used. The scale was composed of four dimensions. These were grouped into definition of environmental ethics, its purpose, the reason for emergence and the measures to be taken (Özer and Keleş, 2016; Özer, 2015). The data for the study were collected at the end of the 2017-2018 academic year. 132 students were included in the study.

Data were analysed with SPSS version 22. Descriptive findings were presented in numbers and percentages. Mann Whitney U variance analysis test was used for bilateral group comparisons, and Kruskal Wallis variance analysis test was used for triple group comparisons.

The majority of the students participating in the study were in the 20-21 age range, 38% of them were in the 3rd grade. The vast majority of students (72.0%) were women.

In addition to compulsory courses in the education of the nursing profession, there are also elective courses in the curriculum of the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences at Çankırı Karatekin University. One of these is Social Environment and Health course in which the concept of environmental ethics, as well as the concept of bioethics, is taught, and subjects of environmental problems and our responsibilities to future generations are also included. This course is taken by 37.0% of students.

The data obtained in the research were scored, and accordingly, it can be said that nursing students have a high level of awareness of environmental ethics. In the study, the status of the students' demographic data as well as state of attending the Social Environment and Health course was evaluated statistically related to this issue. Students' environmental ethics awareness levels differed according to their state of attending the courses ($p < 0.05$) In addition, there were no statistically significant differences between the levels of environmental ethics according to the students' gender and their education in another program. In addition, there were no significant differences found in other variables (age, grade).

Consequently, it is thought that it will be beneficial to have an elective course if it is not possible to have environmental ethics, bioethics and environmental problems as compulsory courses in every program of universities.